

MEENUTUSI KÕRGHARIDUSEGA SPETSIALISTIDE ETTEVALMISTAMISEST KAUGÕPPES

Anne Lüpsik

Eesti Maaülikooli emeriidotsent

Eesti Põllumajanduse Akadeemia (EPA) loomisel 1951. aastal alustati üliõpilaste õpetamist ka kaugõppes. EPA kaugõppeosakonna juhatajaks oli aastatel 1951–1954 August Eenlaid.

Kaugõppeteaduskond loodi 1955. aastal. Kaugõppes oli õppeaeg ühe aasta võrra pikem kui statsionaarsetes õppes. Suureks soodustuseks kaugõppes õppivatele meestöötajatele oli see, et neile anti pikendust Nõukogude armeesse kutsumisel kuni õppeasutuse lõpetamiseni. Alates 1959. aastast said kaugõppes õppivad üliõpilased palgalist puhkust õppe- ja eksamisessioonidest osavõtuks.

1965. aastal töötas enamik (86%) kaugõppeteaduskonna üliõpilastest põllumajanduses. Seega täitis teaduskond oma peamise ülesande – tõsta erialal töötavate keskarhitudusega spetsialistide kvalifikatsiooni.

Kaugõppeteaduskonna dekaanina on töötanud:

Karl Kurm 1955–1960,
Helmut Raig 1960–1964,
Hanno Kübar 1964–1969,
Enn Altosaar 1969–1978,
Enn Jaama 1978–1984,
Kuno Jürjenson 1984–1989,
Matti Liiske 1989–1992.

1992. aastal lõpetati vastuvõtt kaugõppesse/ kaugõppeteaduskonda.

Kaugõpe avas uuesti ukse 1997. aastal, kui moodustati õppeprorektori vastutusalasasse kuuluv iseseisev osakond – Avatud Ülikool, mille üheks tegevusvaldkonnaks sai riigieelarvevälise (REV) tasemekoolituse ehk tasulise diplomi- ja bakalaureuseõppe korraldamine kaugõppe teel.

Eesti Põllumajandusülikooli (EPMÜ) Valitsuse 15.09.1997 otsusega nr 18-97 kehtestati, et kaugõppijad, kes ei lõpeta nominaalõppeaja jooksul, eksmatrikuleeritakse ja nad saavad jätkata õpinguid Avatud Ülikoolis riigieelarvevälisel (tasulisel) õppekohal. 1997/1998. õppeaastal võeti REV õppekohtadele kaugõppesse 60 üliõpilast, nendest 49 majandus- ja sotsiaalteaduskonda, 3 maainseneri-, 1 metsandus-, 1 agronoomia-, 4 loomaarsti- ja 2 tehnikateaduskonda.

Põllumajandusülikooli nõukogu 22.06.1998. otsusega nr 5-98 viidi riigieelarveväline tasemekoolitus (diplomi-, bakalaureuse- ja magistriõpe) Avatud Ülikooli vastutusalasast üle õppe- ja teadusosakonna vastutusalasasse.

1998/1999. õppeaastal võeti kaugõppesse vastu 147 üliõpilast, nendest 16 diplomiõppesse. 1999/2000. õppeaastal võeti vastu 180 üliõpilast.

Kaugõppe üliõpilased kuulusid vastava instituudi juurde. Üldõppe tunniplaanid koostati õppeosakonnas (van. metoodik Tiiu Vaher), erialaainete tunniplaanid vastavas instituudis.

Ülikooliseaduse kohaselt rakendus alates 2013/2014. õppeaastast uus õppesüsteem: **kõik eesti õppekeelega õppekavale täiskoormusega õppesse sh kaugõppesse astunud üliõpilased said õppida tasuta**, kui olid täitnud õppeaasta lõpuks täiskoormusega õppe nõuded st olid täitnud kumulatiivselt vähemalt 75% ettenähtud õppe mahust. Kui uue semestri alguseks oli täitmata rohkem kui 8 EAP-d, pidid nad maksma üle 8 EAP puudu jäänud ainepunktide eest.

Kaugõppes täiskoormusega õppivatel üliõpilastel avanes võimalus taotleda ja saada õppetootust.

Ülikoolide kokkuleppel kasutatakse nüüd statsionaarse õppe asemel sõna "päevaõpe" ja kaugõppe asemel sõna "sessioonõpe". Kaugõpe muudeti sessioonõppeks ülikooli nõukogu 30.11.2017 määrusega nr 1-5/9; muudatus jõustus 7.12.2017

Kaugõppe üliõpilaste arvud:

1955. aastal – 445,
1961. aastal – 847,
1971. aastal – 1550,
1981. aastal – 1635,
1991. aastal – 1302,
1995. aastal – 483,
2005. aastal – 1204,
2015. aastal – 801,
2018. aastal – 736.

Meenutusi 1980. aastast, mil tähistati 25 aasta möödumist kaugõppeteaduskonna loomisest.

EPA kaugõppeteaduskonna esimene dekaan, prof Karl Kurm:

Eesti Põllumajanduse Akadeemia 445 mittestatsionaarse üliõpilase õppetööd hakkas 1955. aastast alates korraldama Kaugõppeteaduskond. Teaduskond ei alustanu tühjalt kohalt. Kaugõppeüliõpilastele õppekirjanduse ja metoodiliste juhendite hankimist ning koostamist oli organiseerinud EPA asutamisest alates silmapaistvalt edukas pedagoog dotsent August Eenlaid. Hiljem juhtisid kaugõppeosakonna ja kvalifikatsioonitõstmise kursuste tegevust vanemõpetaja Elma Liiv ja seejärel Kalju Tein. Nende tubli töö tulemusena oli Kaugõppeteaduskonna loomise alguseks juba üliõpilaste õppetegevus hästi korraldatud.

Karl Kurm
EPA kaugõppeteaduskonna dekaan
1955–1960, zootehnikateaduskonna
dekaan 1961–1965 ja 1971–1974

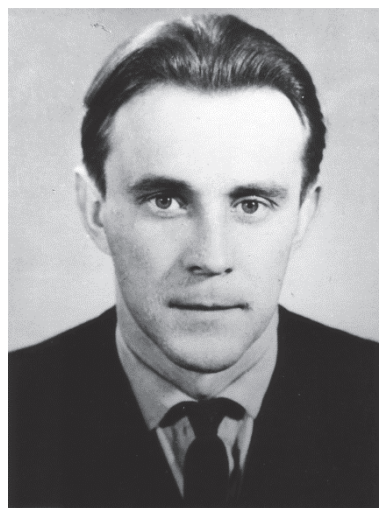
Helmut Raig
agronoomiateadlane EPA kaugõppe-
teaduskonna dekaan 1960–1964

Hanno Kübar
EPA kaugõppeteaduskonna dekaan
1964–1969, veterinaariateaduskonna
dekaan 1977–1980

Enn Altosaar
EPA kaugõppeteaduskonna prodekaan
1967–1969 ja dekaan 1969–1978, EPA
õppeprorektor 1978–1986

Enn Jaama
EPA kaugõppeteaduskonna prodekaan
1971–1978 ja dekaan 1978–1984

Kuno Jürjenson
EPA kaugõppeteaduskonna dekaan
1984–1989

Matti Liiske
EPA kaugõppeteaduskonna dekaan
1989–1992

Vastloodud teaduskonna deканаadi töötajate ülesandeks jäi õppeprotsessi ajakohane täiustamine. Kaugõppeüliõpilastele ettenähtud aastase õppepuhkuse jaotamise õppesessioonideks ja määrasime kindlad ajad sessioonidevahelistele konsultatsioonidele. Täiustasime üliõpilastele kirjaliku informatsiooni andmise vormilist ja sisulist külge ja korraldasime muid kaugõppele spetsiifilisi ülesandeid. Töö kulges algusest peale meeldivas ja optimistlikus õhkkonnas, sest deканаadis töötas zootehnikuna edukalt töötanud ja heade pedagoogiliste võimetega metoodik Vaike Vaher ja hiljem liitus veel metoodik Maime Sau. Deканаadi ja kõikide õppejõudude poolt kujundatud õppesüsteemi realiseerimist kindlustas harukordselt edukas deканаadi sekretär Aino Noormägi. Suure töövõimega ja inimestevahelise meeldiva suhtlemise tagava alatise abivalmidusega sekretär tagas häireteta tegevuse teaduskonnas. Muidugi meenuvad ka teistsuguse iseloomuga asjad. Korraldasime iga õppekogunemise ajal kursuste kaupa nõupidamisi, et kuulata ka üliõpilaste seisukohti õppetöö korraldamise kohta. Ühel agronoomide viimase kursuse koosolekul väitis üks üliõpilane (praegu vanemteadur), et Kaugõppeteaduskond on hakanud õppetöö parema korraldamise asemel seda hoopis takistama. Oli kõigile selge, et kriitika oli sihitud uue deканаani pihta. Nimelt oli asi selles, et deканаat nõudis kindlat eksamite sooritamist õppeplaanis ettenähtud loogilises järjestuses ja ei andnud eksamiluba vanemate kursuste õppeainetes, kui esimestelt kursustelt olid võlad. Mitmed üliõpilased soovisid sooritada viimaste kursuste eksameid, mille praktilised oskused olid omandatud igapäevase töö juures, kuid samal ajal olid esimese kursuse eksamid sooritamata. Ka eelnimetatud nõupidamisel esineja taotles diplomieelset puhkust, kuid keemia ja filosoofia eksamid olid sooritamata. Dekaan sellist taotlust ei saanud rahuldada.

Õppetööks vajalikud trükised kindlustas oma hoolika tööga steklografist Leida Presnova ja väga püüdlik Ella Tuul. Kaugõppeteaduskonna tubli kollektiivi töö andis ka vastavaid tulemusi. Teaduskonna vilistlased on täitnud edukalt oma tööülesandeid töötades ministritena (A. Rüütel, H. Rohtla, A. Essenson, A. Pedajas), teaduritena (R. Kalmet, I. Jürisson, V. Pilv), põllumajandusvalitsuste juhatajatena, majandite juhtidena ja eriteadlastena.

Juba algusest peale hakkas Kaugõppeteaduskond taotlema kõrgemalseisvate organite ees üliõpilastele soodsamaid õppetingimusi (õppepuhkuse pikendamist ja töötasu säilitamist sellel ajal, majandite (töökohtade) materiaalsel toetusel edukatele üliõpilastele jm), mis enamuses hiljem on ka realiseerunud.

Hilisemal ajal on EPA Kaugõppeteaduskond pidevalt täiustanud õppeprotsessi, kujundades praegu edukalt tegutseva kõrgkooli teaduskonna.

EPA kaugõppeteaduskonna dekaan, dots Enn Jaama:

Eesti Põllumajanduse Akadeemia kaugõppeteaduskonnal kui administratiivüksusel saab täis 25 tegevus-

aastat. EPA peatses kolmekümneaastases eksisteerimises väärib see kindlasti märkimist. Põllumajanduslikel erialadel kõrgharidusega spetsialiste valmistati ette aga juba Tatu Riiklikus Ülikoolis alates 1949. aastast. Eesti Põllumajanduse Akadeemia moodustamisel 1951. aastal toodi tema koosseisu üle ka 62 kaugõppe üliõpilast. Esmakordne üliõpilaste vastuvõtt mittetatsionaarsele õppetööle akadeemias toimus aga 1952. a jaanuaris.

1955. aastaks oli kaugõppeüliõpilaste arv juba üle 450 ning oli otstarbekohane luua eraldi teaduskond. Õppetöö toimus sel ajal juba neljal erialal – agronoomia, zootehnika, põllumajanduse mehhaniseerimine ja maaparandus. Esimeseks kaugõppeteaduskonna dekaaniks määrati 1. detsembrist 1955 praegune eriloomakasvatuse kateedri professor Karl Kurm. Teaduskonna vorm kaugõppetöö juhtimiseks on akadeemias püsinud senini, kuigi enamikes teistes kõrgkoolides on olemas kaugõppeosakonnad eesotsas prorektoriga.

Kaugõppeteaduskonna laienemine toimus 1966. aastani, mil kokku oli tegemist 9 erialaga. Alates 1970. aastast on erialade arv jäänud stabiilseks nüüdisajani – valmistatakse ette kõrgharidusega spetsialiste kuuel erialal – agronoomia, zootehnika, metsamajandus, põllumajanduse mehhaniseerimine, põllumajanduslik raamatupidamine ning põllumajanduse ökonomika ja organiseerimine. Üliõpilaste aasta keskmine arv on ligi 1700. Vastuvõetavate üliõpilaste arv (kokku 250) on viimastel aastatel stabiliseerunud.

Nende aastate jooksul on kaugõppeteaduskonna lõpetanud 9 erialal kokku 2476 spetsialisti. Viimased lõpetajad olid 18. novembril, mil diplomi sai 30 õpetatud agronoomi, 15 zooinšeneri (esimesed zooinšeneri kvalifikatsiooniga kaugõppe teel), 31 mehhaanika-inseneri ja 25 ökonomist-organisaatorit. Neist Viljandi rajooni Kärstna kolhoosi osakonnajuhataja Enno Kiviorg, Võru EPT farmide mehhaniseerimise jaoskonna juhataja Jaan Haga põllumajanduse ökonomika ja organiseerimise erialal ning Jõgeva rajooni Põdra sovhoosi farmijuhataja Marta Falilejeva zootehnika erialal lõpetasid kiitusega. Sealjuures suutis Jaan Haga lõpetada ainult kahe aasta ja üheksa kuuga.

Kokku moodustavad kaugõppeteaduskonna lõpetanud üle 22 protsendi kogu akadeemia lõpetanud spetsialistide arvust (11 136), ehk ümmarguselt iga viies spetsialist on kaugõppeteaduskonna lõpetanu. Selline kõrgharidusega spetsialistide armee suudab kindlasti lahendada meie vabariigi põllumajanduse ees seisvad ülesanded, mida kavandatakse uueks viis-aastakuks NLKP XXVI kongressil.

Lõpetajate osakaal vastuvõetutest on erialade viisi erinev. Põhjusi on siin mitmesuguseid. Erialad erinevad sisuliselt (bioloogilised, tehnilised) ja koos sellega on erinev omandamise raskus. Mõni eriala on ajuti populaarne ja konkurss sisseastumisel suur.

Õppeplaaniid on küllaltki erinevad. Rohkem on lõpetajaid (vastuvõetutest) põllumajanduse ökonomika ja organiseerimise ning agronoomia erialal, vähem põllumajanduse mehhaniseerimise ja zootehnika erialal. Arvuliselt on kõige rohkem lõpetanud agronoomia

erialal – 1025, mis moodustab 41,4% kõigist kaugõppe teel lõpetanutest.

Õpingud kaugõppe üliõpilastele on pingelised. Peab ju omandama programmides ettenähtud töö-, perekondlike ja ühiskondlike ülesannete kõrvalt. Selleks on vaja palju visadust, sihikindlust kaugõppija enda poolt ning töökoha administratsiooni, töökaaslaste ja perekonna toetust. Tuleb ju kaugõppeüliõpilase sessioonidel viibimise ajal töökaaslastel vähemalt osaliseltki tema ülesandeid täita ning perekond peab loobuma mõnestki hüvest ja ühisest üritusest.

Suureks raskuseks algusaastail oli kaugõppijatele vastava kirjanduse vähesus või osades distsipliinides isegi selle puudumine. Selle probleemi lahendamiseks sai teoks 1961. aastal EPA kirjastusgrupi moodustamine, mistõttu olukord õppekirjanduse osas on pidevalt paranenud, kuid praegugi peame kirjastusgrupi võimsust veel väheseks.

Kogu õppeprotsessi kaugõppeteaduskonnas on pidevalt püütud täiustada. Esialgselt olnud kahe õppe-sessiooni asemel on nüüd õppe-eksamisessioonideks ettenähtud 30 kuni 40 päeva jagatud neljaks osaks. Iga kursuse algul toimub 10-päevaline sissejuhatav sessioon, kus üliõpilane kuulab sissejuhatavaid loenguid vastava kursuse õppeainetest ja saab juhendid kontrolltööde ja kursusetööde tegemiseks. Iga üliõpilane saab ka vastava väljavõtte õppeplaani, mis sisuliselt on tema individuaalplaneerimine. Neljaosaline õppe-eksamisessioon aastas väldib inimeste pikemaegse eemaloleku tootmisülesannetest ning väsitab üliõpilast vähem kui harvemini toimuvad pikemaajalised sessioonid.

Ühtlasi oleme üle läinud süsteemile, kus järgmisele kursusele üleviimine toimub ainult akadeemiliste võlgnevusteta.

Oluline on kaugõppijatele tugeva kursusekollektiivi kujunemine. Sest ühtekuuluvustunde kujunemisel on kahju kursusekaaslastest maha jääda ning tehakse selle vältimiseks tunduvalt suuremaid pingutusi, et õppetöös edasi jõuda.

Kursuse kollektiivi kujunemisele aitab oluliselt kaasa õnnestunud kursusevanema valik.

Edukaks õppimiseks on vaja lahendada ka kaugõppija olme-probleemid. EPA kaugõppeteaduskonna kasutuses on ühiselamu üks korrus (150 kohta), millisele oleme majutusküsimused suutnud lahendada rahuldavalt, välja arvatud ainult mõned tipp-perioodid aastas.

Kogu kaugõppeteaduskonna dekanaadi kollektiiv püüab leida paremat lahendust õppetöö korraldamisel, et kaugõppeteaduskonna lõpetajate osatähtsus vastuvõetavate oleks tulevikus suurem.

Taas on avanud ukseid ka kaugõppeteaduskonna vastuvõtukomisjon, et võtta vastu uus vahetus lõpetanutele. Dokumente EPA kaugõppeteaduskonda võetakse vastu kuni 14. jaanuarini 1981. a.

Manivald Müüripeal, kaugõppija 1966–1971, põllumajanduse ökonomika ja organiseerimise eriala I lennu lõpetaja, Haapsalu rajooni "Sõpruse" näidissõpruse aseesimees:

Õppisin EPA Kaugõppeteaduskonnas väikese vaheajaga 1966. a jaanuarist kuni 1971. a juunini. See oli kaugõppe ökonomistide esimene lend.

Sisseastumine ei läinud sugugi hästi. Kirjandi teemaks valisin "Töö kiidab tegijat", milles püüdsin kirjutada eesti põllumehe töökusest. Täna on teadmata, kas tegin õigekirjavigu või sisu polnud tasemel, kuid hindeks pandi kolm kahe miinusega. Tookord võimaldas ka see hinne veel sissepääsu.

Ka matemaatika eksamitega oli küllalt tegu. Senini olen suur tänuvärglane vanemõpetaja Linda Meijelile, kes väga mõistvalt suhtus minu teadmisesse ja püüdlustesse. Esmalt oli matemaatika kirjalik, kus viiest ülesandest sain kaks täpselt tehtud, kolmas jäi poolikuks ja kahest ei käinud mõistus üle. Sellele vaatamata lubati tingimisi edasi suulisele eksamile, kus tuli täiendavalt lahendada ka veel üks kirjalik ülesanne. Seega olid sisseastumiseksamid tehtud küllalt tagasihoidlike hinnetega. Senini pole ka veel keegi küsinud, milliste hinnetega ma EPA-sse sisse pääsesin.

Õppeajal jäin kahel korral ka esimesel katsel eksamitega kimpu. Ühel korral oli selleks kõrgema matemaatika teine eksam. Ka ohutustehnika eksamiga ei tulnud esimesel katsel toime. Etteantud vastustest tulid õiged märkida ristiga. Tegin palju vigu. Üheks oli see, et põllul töötaval kombainil peab kaasas olema tuletõrje mootorprits. Selge, et analoogiliste vastuste eest rahuldavat hinnet ei panda.

Olude sunnil tuli diplomitöös matemaatikat päris palju kasutada. Dotsent Kalju Barkala juhendamisel sai optimaalsest planeerimisest diplomitöö valmis, mille matemaatilise külje kohta kõrge komisjon paha sõna ei öelnud.

Sisseastumisel oli meid üle 20-ne. 1971. aasta jaanipäevaks jõudsimel õigeaegselt lõpuaktusele viiekesi (kellega koos alustasime, lõpetajaid oli kokku 10). Oli ütle mata tore tunne, kui rektor Arnold Rüütel ulatas kätte diplomi.

Sellele vaatamata, et kirjandiga ja matemaatikaga oli raskusi, olen pärast lõpetamist hädavajalikud kirjatööd ja rehkedused ise teinud ja kuigivõrd toime tulnud. Tähe ndab, et õppimisest oli kasu. Selle kõige eest veel suur tänu neile õppejõududele, kellel ikka jätkub kannatust ja rahulikku meelt kaugõppijate õpetamisel.

Professor Leida Lepajõe: "Kaugõppetudengit on meeldiv juhendada".

Kaugõppe teel asuvad õppima peamiselt need, kes tunnevad edukaks tootmistööks vajaliku olevat ka teatud vaimne pinget. Lõpusirgele – viimasele kursusele jõudmiseks peab neil inimestel olema aga veel tubli annus püsivust, järjekindlust. Diplomitööni jõudnud õppurid on õige mitmest sõelast läbi käinud ja nende hulgas on rohkesti inimesi, kellele on meeldiv koos töötada.

Tõsi, tuleb ette ka üksikuid vastupidiseid näiteid. Viimased on enamasti tingitud diplomitöö teema liiga hilisest valmimisest. Sel juhul töö koostatakse kiirustades ja sellest ei ole rõõmu ei diplomandil endal ega juhendajal.

Minu kogemustel on head diplomitööd kirjutatud siis, kui teema on üldjoontes kindlaks määratud juba neljandal kursusel, kaks aastat enne kaitsmist. Selline õigeaegne suunavõtmine hoiab ära kaugõppitudengi ülisuure närvipinge viimastel õpinädalatel ja annab teinekord isegi terakese teaduse varasalve.

Toon selle kohta mõne näite. Tartu Lihakombinaadi vanemtehnoloog Hilda Sulp, kelle teemaks oli veiseliha tootmine vastavas piirkonnas, jõudis muuhulgas detailiselt uurida piimakarjast välja praagitud lehmade keha morfoloogilist ja keemilist koostist, neist tuletada toidurasva ja -valgu tootmise näitajad. Teisiti öeldes, tema abil saime esimesed toitainete saagise andmed piimalehmade kohta. Nüüd teame, et eesti punast tõugu lehmadel, kelle keskmine elusmass on 576 kg, saadakse 100 kg kehamassi kohta keskmiselt 8,4 kg toiduvalke ja 13,5 kg toidurasva. Töö on trükkis avaldatud ja leiab ilmselt edaspidigi veel korduvalt tsiteerimist.

Teine näide. Pika kasutuskestusega kõrgetoodangulistest lehmadest on juttu olnud mõneski diplomitöös, aga Kaugõppeteaduskonna diplomand Anne Zeemann oli võimeline ülevaate andma kõikidest 50-tonnise eluajatoodanguga lehmadest Pärnu ja Paide rajooni majandites. Missugused on nende käitumise iseärasused ja kuidas nad tasuvad talitaja tähelepanu ja individuaalse hooldamise eest, sellest on tema diplomitööst päris õpetlik lugeda.

Põdrangu sovhoosi töötaja, diplomand Inga Kangur tõstatab ise originaalse küsimuse õietolmu söötmise mõjust hanetibude kasvule ning viis läbi vastavad katsed. Juhendav kateeder aitas ära teha ka liha analüüsid, millega sai võimalikuks valgus- ja energiväärdimise kasutegurite määramine. Mesinikust hanekasvatajat, kellel pole tibudele spetsiaalseid mikroelemente ja vitamiine anda, ehk huvitab, et õietolmu lisamisega söödasse saadi 0,5–0,6 kg enam juurdekasvu kui kontrollrühma hanelt, kusjuures efekt oli antud tootmistingimustele halvemini kohanenud populatsiooni puhul suurem kui teistel hanedel.

Pole kahtlust, et kaugõppitudengist on ka edaspidi abi uute probleemide tõstatamisel ja vanade sügavamal lahendamisel, selleks julget pealehakkamist.

Hanno Kübar, kaugõppeteaduskonna dekaan: "Mõned moraaliga lood".

Minu ema oli kooliõpetaja ja ka isa oli poole oma eluajast koolmeister. Seega mina olen juba teise põlvkonna koolmeister, mistõttu vast lugejad mulle andestavad, kui ma kõik oma lühikesed lood lõpetan moraaliga.

Esimene lugu. 1965. aastal sooritas kaugõppeteaduskonnas riigieksameid üks Võrumaa mees, kes teaduskonnas oli õppinud vähemalt 10 aastat. Ka ettenähtud riigieksami päevaks ei ilmunud ta välja ja temale ning

veel ühele hilinejale tuli riigieksam korraldada eraldi, paar päeva pärast teisi. Mõtlesin sellest mehest kõige halvemat, arvasin, et tegemist on kaugõppijaga, kellel "eksamil tuleb sõnu raudkonksuga suust välja kiskuda". Kuidas oli lugu tegelikult? Mees vastas poliitilist ökonomiat väga hästi. Ta mitte ei tundnud ainet hästi, vaid ka vastuse sõnastus oli erakordselt loogiline ja literatuurne.

Siit moraal: mitte kõik inimesed, kelle õpingud on millegipärast pikale veninud, ei ole veel logardid ega puupead (nii nagu mina enne eksamit sellest kaugõppijast ekslikult arvasin).

Teine lugu: Kuuekümnendail aastail oli kaugõppeteaduskonnas üheks tuntumaks üliõpilaseks Jaan Saetalu põllumajanduse mehhaniseerimise erialalt. Miks? Kõigepealt seepärast, et Saetalu tegi ühe aastaga kaks kursust, samal ajal kui enamikul üliõpilastel oli tegemist sellegagi, et ettenähtud ajaga kuidagi kursust lõpetada. Saetalu võttis osa kõigist konsultatsioonidest (ka TPI juures korraldatavatest) ja esitas seal õppejõududele arvukaid küsimusi, samal ajal kui paljud teised ei osanud midagi küsida, sest materjal oli läbi töötamata. Teised Hiiumaa mehed rääkisid (Saetalu töötas Hiiumaa EPT-s), et Saetalu olnud objektile minnes alati taskud valemide täis. Nagu töö juures veidi aega jäänud, nii istunud Saetalu kohe kraavikaldale või kannule ja tõstnud need valemid, mis tal peas olnud, vasakust kuuetaskust paremasse, need aga, mis veel selged ei olnud, jätnud vasakusse taskusse edasi.

Moraal: Kaugõppeteaduskonnas õppija suudab ainet korralikult omandada ainult siis, kui ta kogu aeg õppimisega tegeleb.

Matti Liske, Kaugõppeteaduskonna prodekaan ja dekaan: "Kaugõppija olmest".

Kaugõppeteaduskonna üliõpilane, tulnud Tartusse, astub kõigepealt läbi dekanadist, et kindlaks teha konsultatsioonide või sessioonide tunniplaan ja taotlema luba ühiselamusse. Kui praegu saame ühiselamu kohaga kindlustada peaaegu kõik soovijad, siis varem ei olnud see sageli võimalik.

Kaugõppeüliõpilase päevaplaan on pingeline. Konsultatsioonide ja sessioonide ajal laupäeval ja pühapäeval võib töö kesta hommikul kella kaheksast õhtul kaheksani ja kauemgi. Sageli saab tööpäevadel alustada õppetööd alles peale lõunat, sest õpperuumid on hõivatud statsionaarsete üliõpilaste õppetööga täielikult. Eriti raske on leida vabu auditooriume ja laboratooriume peahoones.

Pingelise tööpäeva lõpus vajab kaugõppija mugavat kohta õppimiseks ja puhkamiseks. Kas me oleme selle suutnud kindlustada? Et sellele küsimusele vastata, tasuks teha väike tagasisivaade lähimenevikku.

Kaugõppijad on elanud väga mitmesugustes ühiselamutes ja mis seal salata, vahel ka selleks vähe-kohastes ruumides. Nii oli näiteks Nõukogude väljak 9 ja Mitsurini tn 30 õppehoonetes. Majandusosakonna ja dekanadi töötajate abiga paigutati madratsid põrandale ja nii saadi suur magamistuba. Nende kõrval oli pidevalt

kasutusel Elva pioneerilaager ööbimiskohana. Vallikraavi tänava ühiselamu kasutamine oli juba tubli samm paremuse poole, Burdenko tn 45 ühiselamu ettevalmistamisest kaugõppeüliõpilaste majutamiseks võttis osa kogu dekanadi personal eesotsas dekaaniga. Ömmeldi kardinad, veeti voodid ja madratsid sisse, siis aga mõne kuu pärast leiti majale uued elanikud ning kogu tehtud töö oli Kaugõppeteaduskonnale jälle tühja jooksnud.

Tuglase tn 7 ühiselamu teise korruse kasutamisega on kaugõppeüliõpilaste majutamisküsimus lahendatud rahuldavalt. Aastas tuleb ette paar tipp-perioodi, kus ühiselamu koha soovijaid on rohkem kui kohti. Ei ole võimalik ka õppetöö graafikut rohkem hajutada. Tuglase tänava ühiselamu toad vajavad aga hädasti sanitaarremonti. Ega see nii väga ammu olnudki, kui toad olid päris hea väljanägemisega, kuid...

Kaugõppeüliõpilaste toad on muidugi raskemates kasutustingimustes kui statsionaarsete üliõpilaste omad. Kaugüliõpilane viibib korraga ühiselamus kuni kaks nädalat. Aastas vahetuvad toas mitmed koosseisus, ei teki peremehetunnet. Vahepeal majutatakse samadesse tubadesse sportlasi, ekskursioone, konverentsikülalisi ja nii hakkabki tapeet enne narmendama, kui remondimeeste tööjärg päralt jõuab. Peale öömaja on kaugüliõpilasel vaja ka sööklad. Peahoone sööklas on järjekord pidevalt pooletunnine. Laupäeval ja pühapäeval saab kasutada ainult einelauda ja linna sööklaid. EPA söökla ja einelaua kohtade arv on juba ammu napiks jäänud. Sööklate olukorra paranemiseks tuleb ära oodata Metsandus ja maaparanduse teaduskonna õppehoone ja Tähtvere kauplus-söökla valmimine.

Vaike Vaher, Kaugõppeteaduskonna metoodik: "25 aastat metoodiku tööd".

Kaugõppeteaduskonnas on metoodik see töötaja, kellesse puutuvad kõik kaugõppija mured ja rõõmud. Metoodiku poole pöörduetakse sageli õppetöösse puutuvates kui ka isiklikes küsimustes. On need siis kordaminekud, ebaõnnestumised, arusaamatused või on mõni õppejõud oma halba tuju jaganud kaugõppijaga. Metoodiku töös on väga palju inimestega suhtlemist, aga ka palju paberlikku tööd. Loomulikult peavad mõlemad osad korras olema, tähtsamaks pean siiski suhtlemist inimestega.

Kaugõppijad viibivad kuue õppeaasta vältel ainult 220 päeva õppe-eksamisessioonidel. Selle ajaga on võimalik käsitleda vaevast kolmandiku osa õppeainetest, võrreldes statsionaarsetele üliõpilastele tehtava õppetöoga. Teadmisi peavad nad aga saama võrdset. See paneb suure vastutuse õppejõududele ja kogu õppetöö korraldamisele. Lühikese ajaga peavad õppejõud suutma anda olulisema osa õppeainest, peavad leidma aega kaugõppijate jaoks ka peale ametlike sessioonide. Selleks on korralised konsultatsioonid ja õppejõudude iganädalased vastuvõtuajad. Edukaks õppetöök peab kaugõppijal olema täielik ülevaade õppetöö korraldusest, õppeplaanidest, oma õigustest ja kohustustest.

Neid küsimusi selgitab metoodik juba esimesel sissejuhataval sessioonil vastavas metoodikutunnis ja ka jätkuvalt vanematel kursustel.

Kaugõppijale on väga vajalikud õppejõudude poolt hästi koostatud, korralikult paljundatud ja õigeaegselt kätte antud õppematerjalid. Viimase nõude täitmine nõuab metoodikult palju eeltööd. Õppeaasta algul kätte saadud õppematerjalid võimaldavad paremini eksamiteks valmistuda, sest peamine töö tuleb teha kaugõppijal ikkagi sessioonide vaheajal kodus kirjanduse põhjal.

Metoodiku töös on oluline hästi tunda oma üliõpilasi. Mida paremini tunned kursusekollektiivi, seda tõhusamalt saad neid abistada. Meie teaduskonnas töötab metoodik kolme erialaga, seega 18 kursusega. Kursusi on palju ja seepärast jääb kontakt vahel harvemaks kui seda sooviks. Palju aitavad sellisel juhul kursusevanemad. Kaugõppijate õppeedukuses on oluline koht kursusevanemal. Kui ta on hea organisator, sümpaatne inimene ja ise hoolas õpinguis, suudab ta ka oma kursust paremini edasi viia.

Kaugõppeüliõpilaste puhul on väga oluline tugeva kursusekollektiivi kujunemine. Kui õppejõududel ja isikliku tööga saadakse teadmised, siis kursusekaaslastelt on vastastikune toetus. Omavaheline suhtlemine annab juurde intelligentsi, viisakust, kultuursust. Vaatamata lühiajalistele sessioonidele liidab pingeline õppetöö ja ühised üritused kursusekaaslaste ning lõpetamise eel ollakse juba väga head sõbrad. Seepärast pingutatakse sageli tohutult, et mitte oma kursusest maha jääda ja koos lõpetada teaduskond. Selline sõprus püsib kindlasti ka peale lõpetamist, milles on palju väärtuslikku. Kursuste kujunemisele tugevaks kollektiiviks peab oma tööga ka metoodik kaasa aitama.

Metoodikule laekuvad kõik kaugõppija õppetöö tulemused: kontrolltööd ja retsensioonid, arvestuste, eksamite ja kursusetööde protokollid. Need sissekanDED võtavad palju aega, kuid tänu sellele tööloigule on metoodikul täielik ülevaade õppetöö tulemustest. Võlgnevuste puhul saab koos teiste dekanadi töötajatega organiseerida täiendavaid konsultatsioone, lisasessioone ja eksamitegemise võimalusi. Õppejõud on meid sellistel juhtudel ikka abistanud. Olen alati imetlenud kaugõppeüliõpilasi, kuidas nad suudavad kõigeiga toime tulla. Eriti naisüliõpilased. 18. novembril 1980. a toimival pidulikult aktusel saavad diplomi 101 meie teaduskonna lõpetajat, neist peaaegu pooled naisüliõpilased. Kuidas oskasid nad küll oma aega selliselt jaotada töö, kodu ja õpingute vahel, et selleni jõuda. Suurem osa neist on maalt.

19. juulil algas diplomitöö puhkus – oli vaja koguda materjali diplomitöök, kuid sellesse aega langes ka palju perekonnale vajalikke töid, milles tuli osaleda. Ka lapsed tuli 1. septembril kooli saata. Konsultatsioonid teadusliku kommunismi riigieksamiks algasid juba septembri keskel. Ometi jõuti põhjalikult süveneda sellesse huvitavasse ja ulatuslikku õppeainesse.

Kaugõppeüliõpilaste raskemaid perioode on kindlasti õppeaja viimased kuud, siia langeb riigieksam ja diplomitöö kaitsmine. Kordamineku puhul on muidugi palju rõõmu.

Ka metoodikul on sel perioodil palju tööd, sellele lisandub veel nukruse varjund, sest valmistuvad lahku-ma kõige tuttavamad ja lähedasemad kaugõppijate suu-rest perest. Heameel on, kui kõik lõpusirgele jõudnud saavutavad oma eesmärgi.

25 aasta jooksul on Kaugõppeteaduskond kasvanud EPA kõige suuremaks ja kindlasti kõige raskemaks tea-duskonnaks. Peale õpingute peavad kaugõppijad ka tööülesannetega edukalt toime tulema. Meie üliõpila-sed on otsitud töötajad. Sageli käivad majandite juhid meie juures palvega, et soovitaksime neile spetsialiste. Mitmed majandid nagu Adavere ja Vinni NS, Kaiu ja

Karksi kolhoos jt ongi oma spetsialistid valinud kaug-õppijate hulgast.

Meie vabariigis pole vist majandit, kus ei tööta Kaug-õppeteaduskonna lõpetanuid. Oma töökuse ja püsivu-sega on nad kindlasti aidanud kujundada paljusid kolhoose ja sovhoose eeskujulikeks majanditeks.

Kaasaegne metoodiku töö on andnud mulle palju nagu huvitav töö ikka. Olen suhelnud toredate inimes-tega, kes on jäänud mulle headeks tuttavateks ja kellega on ikka rõõm kohtuda.